

NAUČNOM VEĆU MEDICINSKOG FAKULTETA
UNIVERZITETA U BEOGRADU

Na sednici Naučnog veća Medicinskog fakulteta u Beogradu održanoj 22.12.2011. godine imenovana je Komisija u sastavu:

1. Prof. Dr. Živan Maksimović, Medicinski fakultet u Beogradu
2. Prof. Dr. Tatjana Pekmezović, Medicinski fakultet u Beogradu
3. Prof. Dr. Marina Jovanović, Medicinski fakultet u Novom Sadu

Za ocenu završene doktorske disertacije pod nazivom:

„UTICAJ HRONIČNE VENSKE INSUFICIJENCIJE NA KVALITET ŽIVOTA OBOLELIH“, kandidata Dr Ivane Dunić, mr sci med.

Mentor doktorske disertacije je Prof. Dr Ljiljana Medenica, komentor Prof. Dr Olgica Đurković Đaković.

Članovi Komisije su detaljno proučili priloženu doktorsku disertaciju i podnose Naučnom veću Medicinskog fakulteta u Beogradu sledeći

IZVEŠTAJ

A. Prikaz sadržaja disertacije

Doktorska disertacija **„UTICAJ HRONIČNE VENSKE INSUFICIJENCIJE NA KVALITET ŽIVOTA OBOLELIH“** je napisana na 85 strana i sastoji se od uvoda (18 odeljaka na 21 strani), ciljeva rada, materijala i metoda rada (5 odeljaka na 6 strana), rezultata rada (9 odeljaka na 20 strana), diskusije (8 strana), zaključka (2 strane), spiska literature (14 strana), skraćenica (2 strane), priloga (11 strana) zahvalnosti za ušehće u studiji, kratkog sažetka na srpskom jeziku, kratkog sažetka na engleskom jeziku, biografije.

U **Uvodu** je hronična bolest vena (HVB) sveobuhvatno obrađena, od istorijata, etiologije, patogeneze, anatomije, preko faktora značajnih za nastanak venske bolesti, savremene klasifikacije, terapije i uticaja hronične venske insuficijencije (HVI) na kvalitet života (KŽ) obolelih.

Cilj rada je jasno definisan. Osnovni cilj rada je bio da se utvrdi u kojoj meri HVI utiče na kvalitet života obolelih meren njihovim ličnim doživljajem.

Postavljena **radna hipoteza** istraživanja je pokazala da progresija HVI je praćena medicinskim, socijalnim i ekonomskim konsekvencama koje zajedno utiču na opadanje kvaliteta života obolelih.

U **Materijalu i metodi** rada detaljno je objašnjen način selekcije bolesnika kroz kriterijume za uključivanje odnosno isključivanje bolesnika u studiju. Svaki ispitanik je detaljno informisan o istraživanju i dao pismenu saglasnost za učešće u ispitivanju. Opisan je precizan način prikupljanja podataka, kao i instrumenti merenja kvaliteta života obolelih. Statistička obrada podataka je opisana kroz primenjene statističke metode.

Rezultati rada su prikazani kroz devet odeljaka. U prvom odeljku su prikazane demografske karakteristike bolesnika. Odeljci 2-5 prikazuju klinčke karakteristike i klasifikaciju bolesnika, ispitivanje kliničko-epidemioloških činilaca od potencijalnog značaja za razvoj venske bolesti, a u odeljcima 6-9 je detaljno dat prikaz percepcije kvaliteta života bolesnika na osnovu upitnika SF-36 i upitnika specifičnog za HVB/HVI.

U **diskusiji** su analizirani dobijeni rezultati, sa posebnim osvrtom na suštinske rezultate koje predstavljaju karakteristični domeni kvaliteta života obolelih, faktori od uticaja na progresiju bolesti, uticaj primenjene terapije i troškova lečenja na kvalitet života ispitanika. Dobijeni rezultati su sagledani u svetlu dosada publikovanih studija.

U **zaključku** je dat rezime rezultata istraživanja u skladu sa definisanim ciljevima.

Na početku disertacije dat je **kratak sažetak** disertacije na srpskom i engleskom jeziku.

Spisak **skraćenica** sadrži 30 skraćenica korišćenih u tekstu datih na kraju disertacije.

Prilog sadrži dva objavljena rada *in extenso* iz oblasti doktorske disertacije.

Poglavlje **literatura** sadrži 154 referenci citiranih u radu.

B. Kratak opis postignutih rezultata

Rezultati opsežnog ispitivanja uticaja HVB/HVI na kvalitet života bolesnika primenom upitnika SF-36, kao i opštog, i upitnika specifičnog za vensku bolest pokazali su da kvalitet života značajno i kontinuirano opada tokom progresije bolesti.

Među bolesnicima sa HVB/HVI žene su bile dominantno zastupljen pol, ali se odnos žena i muškaraca uravnotežava u terminalnim fazama bolesti. Svi bolesnici su klasifikovani prema kliničkom kriterijumu CEAP klasifikacije u klase C1-C6.

Analizirani su činioci koji prema podacima iz literature imaju značajnu ulogu u nastanku i progresiji HVB, kao što su pol i godine starosti ispitanika, godine starosti u kojima se pojavila venska bolest, porodična istorija venske bolesti, telesna težina i indeks telesne mase, zanimanje ispitanika povezano sa ortostazom, konzumiranje alkohola, pušenje, klinička stanja koja mogu biti povezana sa HVB ili imati ulogu u nastanku venskog zastoja, biohemijski parametri krvi, a kod žena još posebno i obstetrička istorija (istorija trudnoća i upotreba hormonske terapije). Značajnu povezanost sa progresijom HVB pokazali su godine starosti, telesna težina, metabolički poremećaj (povišeni nivoi glukoze i lipda u krvi), pozitivna porodična anamneza, operativni zahvati i preponske kile.

Percepcija sopstvenog kvaliteta života postepeno opada u skladu sa progresijom bolesti od kliničkog stadijuma C1 prema C6. Progresivno sniženje kvaliteta života uočava se posebno u domenima iz sfere fizičkog zdravlja (fizičko zdravlje - funkcionisanje, ograničenja uslovljena fizičkim zdravljem, opšte zdravlje), kao i u domenima vitalnosti i mentalnog zdravlja. Domen bola je bio najizraženiji kod C4 bolesnika i postepeno je rastao kod bolesnika u terminalnim stadijumima bolesti, HVI.

Među bolesnicima HVI sa zraslim i aktivnim venskim ulkusima, nakon primenjene flebološke terapije, u periodu remisije HVI, dolazi do značajnog poboljšanja kvaliteta života.

Osmišljenim upitnikom specifičnim za HVB ispitivan je stepen estetskog nezadovoljstva kao i doživljaj visine troškova lečenja odn. njihov uticaj na budžet bolesnika, a koji su bili veoma značajni, naročito nakon pojave kožnih promena.

C. Uporedna analiza sa rezultatima iz literature

Publikovana istraživanja kvaliteta života bolesnika sa HVB/HVI pokazuju progresivno sniženje tokom trajanja bolesti.

Rezultati su pokazali da već i subjektivni simptomi HVB notirani u prvim stadijumima bolesti mogu imati negativan uticaj na kvalitet života ispitanika, a postepeno sniženje kvaliteta života tokom HVB postalo je značajno sa prelaskom HVB u HVI (od C4). Ovi nalazi su približni drugim istraživanjima kvaliteta života, pokazujući pad kvaliteta života počev od C3 i C4.

Međutim, primećeni su i neki rezultati koji se razlikuju od većinskih podataka. U odnosu na slična istraživanja, početne vrednosti skorova kvaliteta života SF-36 su bile niže u odnosu na dosadašnja istraživanja. Pokazano je značajno sniženje skora domena mentalnog zdravlja i vitalnosti, ali ne i u domenima emocionalnog i socijalnog funkcionisanja kao kod drugih istraživača. Ove razlike u skorovima domena mentalnog zdravlja pokazuju da svaka posmatrana populacija ima sopstvene ocene doživljaja bolesti, koje se razlikuju među studijama iz različitih geografskih područja i verovatno reflektuju kulturološke, etičke i druge faktore sredina u kojima žive. Takođe podatak iz specifičnog upitnika da su bolesnici pokazali zabrinutost estetskim izgledom nogu tek u uznapredovaloj bolesti, pokazuje da među ispitivanim bolesnicima mentalni aspekti nisu bili dominantni. Nasuprot ovome, rani uticaj fizičkih domena zdravlja, takođe pokazan i u kod drugih istraživača, sugeriše da bolesnici doživljavaju HVB kao bolest, a ne kao kozmetički problem.

Analizirani činioci koji imaju značajnu povezanost sa progresijom HVB primećeni su i u većini dosadašnjih istraživanja.

D. Objavljeni rezultati koji čine deo teze

Radovi objavljeni u časopisima indeksiranim u CC bazi:

1. Dunić I, Medenica Lj, Bobić B, Djurković-Djaković O. Patients' reported quality of life in chronic venous disease in an outpatients service in Belgrade, Serbia. Eur J Dermatol 2009;19(6):616-20. ISSN 1167-1122, IF 2,421, kategorija M21.
2. Dunić I, Medenica Lj, Maksimović Ž, Djurković-Djaković O. Kvalitet života bolesnika s venskim ulkusima. Srp Arh Celok Lek. 2011 Nov-Dec; 139(11-12): 743-8. ISSN 0370-8179, IF 0,194, kategorija M23.

E. Zaključak

Doktorska disertacija „**UTICAJ HRONIČNE VENSKE INSUFICIJENCIJE NA KVALITET ŽIVOTA OBOLELIH**“ kandidata Dr Ivane Dunić, mr sci med. predstavlja originalan naučni rad zasnovan na ličnom iskustvu iz oblasti dermatologije, a obrađena tema je aktuelna. Ciljevi istraživanja su jasno postavljeni, a metodologija detaljno objašnjena. Rezultati su precizno prikazani i praćeni adekvatnom analizom iz koje su proizašli pravilno izvedeni zaključci.

S obzirom da je pokazano da progresija HVI utiče na opadanje kvaliteta života obolelih, dobijeni rezultati istraživanja imaju praktičnu vrednost jer ukazuju na potrebu ispitivanja kvaliteta života

kao dela standardnog protokola u kliničkoj praksi, ističu fokusiranje na prevenciju progresije bolesti, usporavanje toka HVB u HVI i time smanjenje troškova lečenja, što predstavlja originalni i suštinski doprinos ove disertacije.

Komisija daje pozitivnu ocenu doktorskoj disertaciji i smatra da ona predstavlja bitan doprinos jer po prvi put u našoj sredini primenjen upitnik SF-36 u populaciji bolesnika sa HVI omogućava merenje ličnog doživljaja kvaliteta života.

Uzevši u obzir napred navedeno, Komisija predlaže Naučnom veću Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu da prihvati pozitivnu ocenu priložene doktorske disertacije Dr Ivane Dunić, mr sci med, i odobri njenu javnu odbranu radi sticanja akademske titule doktora medicinskih nauka.

Beograd, 25.01.2012.godine

Mentor

Članovi komisije

Prof. Dr. Ljiljana Medenica

Prof. Dr. Živan Maksimović

Komentor

Prof. Dr. Tatjana Pekmezović

Prof.Dr. Olgica Đurković-Đaković

Prof. Dr. Marina Jovanović